

ПРОТИВООБЩЕСТВЕНИ ПРОЯВИ И ПРЕСТЪПЛЕНИЯ НА МАЛОЛЕТНИТЕ И НЕПЪЛНОЛЕТНИТЕ ЛИЦА ПРЕЗ 2021 ГОДИНА

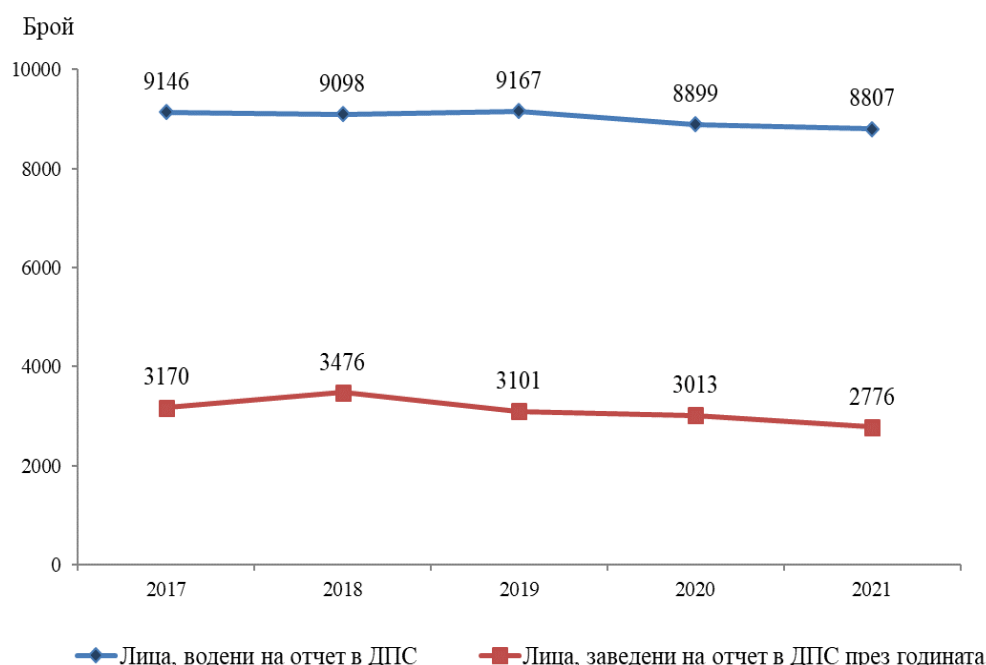
Малолетни и непълнолетни лица, водени, заведени и снети от отчет в детските педагогически стаи (ДПС) за извършени от тях противообществени прояви и престъпления

През 2021 г. на отчет¹ в детските педагогически стаи са водени 8 807 малолетни и непълнолетни лица за извършени от тях противообществени прояви и престъпления. В сравнение с 2020 г. броят им намалява с 92, или с 1.0%.

Основните характеристики на водените на отчет в ДПС лица са следните:

- непълнолетни (на възраст от 14 до 17 години) - 77.7%;
- малолетни (8 - 13 години) - 22.3%;
- момчета - 7 072 (80.3%);
- момичета - 1 735 (19.7%);
- учащи - 6 850 (77.8%);
- в криминогенна среда живеят 4 192 малолетни и непълнолетни (47.6%).

Фиг. 1. Малолетни и непълнолетни лица, водени и заведени на отчет в ДПС през периода 2017 - 2021 година

¹ Съгласно чл. 26, ал. 1 от Правилника за детските педагогически стаи малолетните и непълнолетните лица се водят на отчет за срок от 2 години, след което се снемат от отчет, ако през този период не са извършили повторно противоправни деяния.

Коефициентът на водените на отчет в детските педагогически стаи малолетни и непълнолетни лица през 2021 г. е 1 300 на 100 хил. души от средногодишното население на възраст 8 - 17 години.¹

Броят на заведените на отчет² в ДПС през 2021 г. малолетни и непълнолетни е 2 776, или 31.5% от всички водени на отчет лица, като 74.7% от тях са непълнолетни. В сравнение с 2020 г. броят на новозаведените намалява със 7.9%.

През 2021 г. **снети от отчет в ДПС** са 2 599 малолетни и непълнолетни лица, или 29.5% от водените на отчет през годината:

- поради поправка на поведението - 1 342 лица (51.6%);
- поради навършване на 18-годишна възраст - 1 162 лица (44.7%);
- на други основания - 95 лица (3.7%).

1. Малолетни и непълнолетни лица, снети от отчет в детските педагогически стаи

(Брой)

	2020		2021	
	общо	в т.ч. поради поправка	общо	в т.ч. поради поправка
Общо за страната	2748	1513	2599	1342
Момчета	2279	1207	2110	1061
Момичета	469	306	489	281
Малолетни (8 - 13 г.)	228	220	193	184
Момчета	177	169	160	152
Момичета	51	51	33	32
Непълнолетни (14 - 17 г.)	2520	1293	2406	1158
Момчета	2102	1038	1950	909
Момичета	418	255	456	249

Противообществени прояви

За извършени противообществени прояви през 2021 г. през ДПС са преминали 5 390 малолетни и непълнолетни. От тях момчетата са 3 709, или 68.8%, а момичетата - 1 681 (31.2%).

Разпределението на преминалите през ДПС по някои видове противообществени прояви е следното:

- бягство от дома (от вкъщи), от специализирана институция или от социална услуга от резидентен тип - 883 лица (16.4%);
- прояви на насилие и агресия - 733 малолетни и непълнолетни (13.6%);
- повреждане на обществена и/или частна собственост - 581 лица (10.8%);

¹ Коефициентът е изчислен с предварителни данни за средногодишното население.

² Включват се всички малолетни и непълнолетни лица, които са били новозаведени на отчет в ДПС през календарната година.

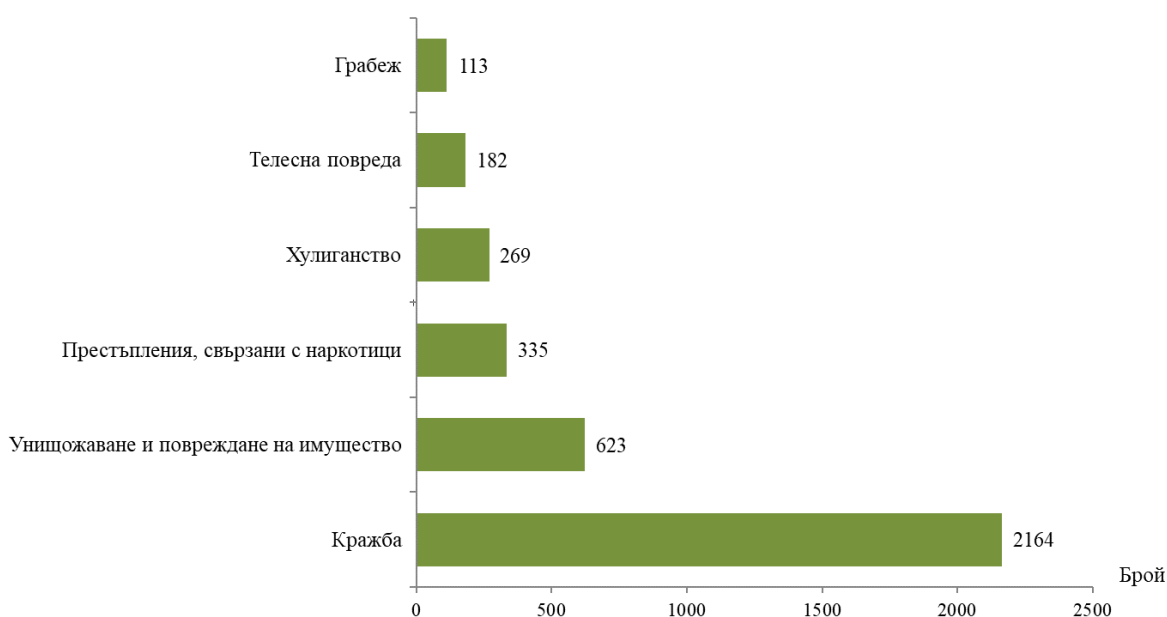
- непристойно и/или хулиганско поведение на обществено място - 420 лица (7.8%);
- употреба на психоактивни вещества - 378 лица (7.0%);
- тормоз - 359 лица (6.7%);
- скитничество и просия - общо 135 лица (2.5%).

Извършени престъпления

През 2021 г. малолетните и непълнолетните лица, преминали през ДПС за извършени престъпления, са 4 329.

Кражбите на имущество са най-разпространените престъпления, извършвани от лицата на възраст 8 - 17 години. Извършители на кражби са 2 164 лица, или 50.0% от всички малолетни и непълнолетни, преминали през ДПС за извършени престъпления. Най-висок е дялът на извършителите на кражби от магазини или други търговски обекти - 34.8% (753 лица), следват кражби от домове - 21.5% (466 лица), и взломни кражби - 9.4% (204 лица).

Фиг. 2. Малолетни и непълнолетни лица, преминали през ДПС, по някои видове престъпления през 2021 година

Малолетни и непълнолетни, пострадали от престъпления

През 2021 г. в ДПС са регистрирани 1 065 пострадали от престъпления лица на възраст 8 - 17 години, от които 654 (61.4%) са момчета и 411 (38.6%) са момичета. Малолетните пострадали лица са 38.6%, а непълнолетните - 61.4%.

Сред жертвите на престъпления най-много са малолетните и непълнолетните, пострадали от кражби на имущество - 487 лица (45.7%). Следват пострадалите от нанесени телесни повреди - 222 лица (20.8%), от блудство - 62 лица (5.8%), и от грабежи - 53 лица (5.0%). Регистрираните в ДПС случаи на деца, жертви на изнасилване и на опит за изнасилване, са 10 (0.9%).

Дейност на местните комисии за борба срещу противообществените прояви на малолетните и непълнолетните

През 2021 г. местните комисии за борба срещу противообществените прояви на малолетните и непълнолетните **са образували** 4 897 възпитателни дела, от които 3 777 (77.1%) са по предложения на органите на прокуратурата. Броят на **решените дела** през годината е 4 424, като от тях в срок до един месец са решени 2 288 дела, или 51.7%. **Прекратени** са 509 дела, или 10.4% от образуваните възпитателни дела. В края на 2021 г. **са останали несвършени** 271 дела.

През отчетната година местните комисии са наложили 6 933 **възпитателни мерки** в съответствие с чл. 13, ал. 1 от Закона за борба срещу противообществените прояви на малолетните и непълнолетните на 5 077 лица на възраст от 8 до 17 години за извършените от тях 5 486 общественоопасни деяния¹.

Най-често налаганите възпитателни мерки са:

- предупреждение - 3 114 мерки (44.9%);
- поставяне под възпитателен надзор на обществен възпитател - 1 465 възпитателни мерки (21.1%);
- поставяне под възпитателен надзор на родителите или на лицата, които ги заместват, за полагане на засилени грижи - 906 мерки (13.1%);
- задължаване да участва в консултации, обучения и програми - 521 мерки (7.5%);
- предупреждаване за настаняване във възпитателно училище интернат (ВУИ) с изпитателен срок до 6 месеца - 255 лица на възраст 8 - 17 години (3.7%).

Основните характеристики на лицата на възраст 8 - 17 години с наложени възпитателни мерки през 2021 г. са следните:

- малолетни са 1 702 (33.5%), а непълнолетни - 3 375 (66.5%);
- момчетата са 4 155 (81.8%), а момичетата - 922 (18.2%).

В структурата на общественоопасните деяния, за които са наложени възпитателни мерки през отчетната година, най-голям е относителният дял на извършените престъпления - 3 509, или 64.0% от общественоопасните деяния. Следват противообществените прояви - 1 556 (28.4%), и административните нарушения - 421 (7.6%).

¹ Общественоопасните деяния включват извършените от лицата противообществени прояви, престъпления и административни нарушения.

Методологични бележки

Статистическото изследване на противообществените прояви и престъпления на малолетните и непълнолетните осигурява информация на базата на годишни данни за лицата, водени, заведени, снети и преминали през детските педагогически стаи, лицата с наложени възпитателни мерки за извършени общоопасни деяния, както и за пострадалите малолетни и непълнолетни от престъпления. Източник на информацията са местните комисии за борба срещу противообществените прояви на малолетните и непълнолетните.

Обект на наблюдението е дейността на местните комисии за борба срещу противообществените прояви на малолетните и непълнолетните.

Единици на наблюдение са малолетните и непълнолетните, извършители на противообществени прояви и престъпления.

Местната комисия за борба срещу противообществените прояви на малолетните и непълнолетните е компетентен орган, който разглежда възпитателни дела, привежда в изпълнение наложените мерки съгласно Закона за борба срещу противообществените прояви на малолетните и непълнолетните (ЗБППМН) и осъществява контрол по изпълнението им.

Малолетни лица са лицата на възраст от 8 до 13 навършени години.

Непълнолетни лица са лицата на възраст от 14 до 17 навършени години.

Противообществената проява е деяние, което е общественоопасно и противоправно или противоречи на морала и добрите нрави.

Детските педагогически стаи са специализирани заведения, които участват в превенцията на престъпността и противообществените прояви, извършени от малолетните и непълнолетните.

В броя на водените на отчет в ДПС през годината се включват малолетни и непълнолетни, които са извършили престъпления и/или противообществени прояви; осъдени са за престъпления от общ характер; освободени от поправителните домове (ПД); освободени от ВУИ; освободени от социално-педагогическите интернати (СПИ). Малолетните и непълнолетните лица се водят на отчет в ДПС за срок от 2 години, след което се снемат от отчет, ако през този период не са извършили повторно противоправни деяния. В броя на водените на отчет в ДПС **не се включва** броят на малолетните и непълнолетните, които са **преминали през ДПС**.

В броя на заведените на отчет в ДПС през годината се включват малолетни и непълнолетни лица, които са новозаведени през отчетната година.

В броя на снетите от отчет в ДПС през годината се включват малолетни и непълнолетни лица, които през отчетната година са отпаднали от отчет, като е посочена причината за снемане от отчет.

В броя на преминалите през ДПС се включват малолетни и непълнолетни лица, които са извършили незначителни деяния, за които еднократната намеса на полицейски органи е била достатъчна и няма основания за тяхното завеждане на отчет в ДПС.

Възпитателна мярка е алтернативна на наказанието мярка за възпитателно въздействие спрямо малолетен или непълнолетен, извършил противообществена проява, и непълнолетен, освободен от наказателна отговорност по чл. 61 от Наказателния кодекс, и се налага с цел преодоляване на отклоненията в поведението, предотвратяване на бъдещи нарушения и интеграция в обществото.

В броя на малолетните и непълнолетните лица с наложени възпитателни мерки се включват всички малолетни и непълнолетни, извършители на противообществени прояви, престъпления или административни нарушения, спрямо които са наложени възпитателни мерки

съгласно ЗБППМН. С оглед на деянието може да се наложи **повече от една** възпитателна мярка с изключение на възпитателните мерки „настаняване в СПИ“ и „настаняване във ВУИ“.

В броя на малолетните и непълнолетните лица, пострадали от престъпления, се включват лицата, пострадали от различни видове престъпления по местоизвършване на деянието, а не по местоживеене на лицата.

Допълнителна информация относно методологията и данните от наблюдението за дейността на местните комисии за борба срещу противообществените прояви на малолетните и непълнолетните е публикувана на сайта на НСИ (<http://www.nsi.bg>), раздел „Правосъдие и престъпност“, както и в Информационна система ИНФОСТАТ (https://infostat.nsi.bg/infostat/pages/module.jsf?x_2=63).